

1.UVOD

Porez na dodatu vrijednost (PDV) je najrasprostranjeniji sistem oporezivanja prometa roba (dobara) i usluga u svijetu. Primjenjuje se u preko 120 država svijeta, a u nekim od njih se javlja i pod drugačijim nazivima naprimjer u [Ujedinjenom Kraljevstvu](#), [Kanadi](#), [Novom Zelandu](#) ili [Singapuru](#) gdje je poznat kao porez na dobra i usluge (eng. *goods and services tax (GST)*), dok je u [Japanu](#) poznat kao porez na konzumiranje.

Porez na dodatu vrijednost je indirektni porez, što znači da se ne prikuplja direktno od lica koje je porezni obveznik, već od lica koja se smatraju krajnjim potrošačima. S obzirom da je PDV zamišljen kao porez na konzumiranje, izvoz (koji se, po definiciji, konzumira *vani*) nije predmet oporezivanja.

PDV je izumio francuski ekonomista [Maurice Lauré](#) (Moris Lore) [1954.](#) godine. On je bio direktor francuske porezne službe koja je [10. aprila](#) 1954. uvela *taxe sur la valeur ajoutée (TVA)*. Ovaj porez je isprva uveden kao opterećenje za velike kompanije, ali je vremenom njegovo djelovanje prošireno na sve oblasti poslovanja. U Francuskoj je PDV najznačajniji izvor javnog finansiranja i procjenjuje se da donosi oko 45% prihoda.

Za njega treba reći da je neto svefazni porez. Svefazni jer se obračunava u svakoj fazi prometa dobara i usluga podložnih oporezivanju, a neto, jer se ne obračunava na ukupnu prodajnu vrijednost u svakoj od faza, već samo na dodatu vrijednost, nastalu u konkretnoj fazi. On u velikoj mjeri onemogućava različite oblike prevara, ali je i meta brojnih kritika zbog toga što je to regresivni porez.

Sistem poreza na dodatu vrijednost državi omogućava veće javne prihode, naročito u zemljama koje su u klasičnim sistemima imale mnogo problema sa prikupljanjem poreza. Mnogo je manja mogućnost različitih utaja, mada se na razvijenijim tržištima svi ovi efekti pomalo gube zbog mnogo širih mogućnosti za malverzacije. Kako je izvoz oslobođen plaćanja PDV-a, to je oblast za koju se najveći broj utaja i veže.

Osnovna kritika je vezana za činjenicu da stvarni teret oporezivanja snose krajnji potrošači. Naročito su time pogođeni siromašniji slojevi društva. Iz tog razloga su u mnogim državama uvedene umanjene stope poreza na dodatu vrijednost, negdje čak i nulta stopa. Tim, nižim stopama su uglavnom obuhvaćene osnovne namirnice, lijekovi, knjige, ortopedska pomagala i slično.

U [Bosni i Hercegovini](#), porez na dodatu vrijednost (PDV) se počeo primjenjivati [1. januara 2006.](#) godine i to sa samo jednom jedinstvenom stopom od 17%.